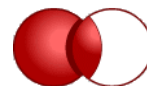

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU BUDŽETA-PRORAČUNA U FBiH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel:++387 (0) 33 221 623, Fax:716 400, www.saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

UR: 006-4, 022-3/04

**IZVJEŠĆE
O REVIZIJI FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA
na dan 31.12.2003. godine**

**JAVNOG PODUZEĆA “ELEKTROPRIVREDA HZHB” D.D.
MOSTAR**

Sarajevo, prosinac 2004. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU BUDŽETA-PRORAČUNA U FBiH
SARAJEVO

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel:++387 (0) 33 221 623, Fax:716 400, www.saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

VLADI FBiH
FEDERALNOM MINISTARSTVU ENERGETIKE, RUDARSTVA I INDUSTRIJE FBiH
UPRAVNOM ODBORU DRUŠTVA
DIREKTORU DRUŠTVA

NEOVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE

1. Obavili smo reviziju Bilance stanja Javnog poduzeća “ELEKTROPRIVREDE HZHB” D.D. Mostar na dan 31.12.2003. godine, te s njim povezane Bilance uspjeha, Izvješća o novčanim tijekovima i Izvješća o promjenama u kapitalu, prikazanih na stranicama od 1-4. Odgovornost za ova izvješća snosi menadžment Poduzeća. Naša odgovornost svodi se na izražavanje mišljenja o financijskim izvješćima, na osnovu provedene revizije.
2. Reviziju smo obavili na osnovu ovlaštenja, sukladno Zakonu o reviziji budžeta/proračuna FBiH (“Službene novine FBiH“, br.48/99) i INTOSAI međunarodnim revizijskim standardima. Ovi standardi zahtijevaju planiranje i obavljanje revizije tako da revizija pruži razumno uvjerenje o tome, ima li u financijskim izvješćima značajnih pogrešaka kao i jesu li financijske transakcije izvršene sukladno propisima. Revizija je uključila ispitivanje, testiranje i prikupljanje dokaza koji potkrepljuju iznose i objave u financijskim izvješćima. Revizija je također obuhvatila ocjenu primijenjenih računovodstvenih načela, vrednovanje sveukupne prezentacije financijskih izvješća kao i ocjenu primjene propisa. Vjerujemo da revizija daje razumnu osnovu za naše mišljenje.
3. Nismo bili u mogućnosti potvrditi jesu li su sredstva realno iskazana iz slijedećih razloga:
 - U točki 5.4.12. objašnjeno je da poduzeće nije usuglasilo po godišnjem popisu iskazanu imovinu (što je zakonska obveza) u knjigovodstvenim evidencijama u iznosu od 1.157.104.248 KM sa stvarnim stanjem, koje je utvrđeno u iznosu od 1.154.618.181 KM, zbog čega ista može odstupati u odnosu na navedenu vrijednost;
 - Poduzeće je uradilo procjenu stalnih sredstava u 2002. godini, koju nije implementiralo, te vrijednost te imovine može imati značajno odstupanje od knjigovodstvene vrijednosti, a time i povezanog troška sa tom imovinom (objašnjenje u točki 5.4.12.).
4. Po našem mišljenju, zbog značajnosti navoda iz točke 3. nismo bili u mogućnosti formirati mišljenje daju li financijska izvješća istinit i fer pregled o financijskom stanju, rezultatima poslovanja i novčanim tijekovima Javnog poduzeća “ELEKTROPRIVREDE HZHB” D.D. Mostar na dan 31.12.2003. godine.
5. Bez daljeg kvalificiranja mišljenja, skrećemo pozornost i na:
 - značajan distribucijski gubitak električne energije, koji je Poduzeće iskazalo u 2003. godini, (objašnjenje u točki 5.3.) koji iznosi 22,62%, što je znatno više u odnosu na planirani distribucijski gubitak od 17% i ima uticaj na negativan financijski rezultat za cca 8,9 miliona KM;
 - na isplatu dodatka za socijalnu sigurnost u iznosu cca 900.000KM, koji je obračunat uposlenicima (objašnjenje u točki 5.4.1.(d));

- sklopljene ugovore sa “Croatia osiguranjem” iz 1997. godine na 10 godine i ugovor za osiguranje imovine kod “Hercegovina osiguranja” iz 2002. godine bez provedbe izbora najpovoljnije osiguravajuće kuće (objašnjeno u točki 5.4.7.);
- nepostojanja procedura prilikom prodaje i nabave električne energije, zbog čega ovi procesi u 2003. godini nisu bili sukladni principima ekonomičnosti i učinkovitosti i nisu dali očekivanu financijsku dobit (objašnjeno u točki 5.2.).

Zamjenik Generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl. ecc.

Generalni revizor

Mr.sc. Ibrahim Okanović dipl.ecc.

BILANCA STANJA NA DAN 31.12.2003.GODINE

BILANČNE POZICIJE	31.12.2003.	31.12.2002.
AKTIVA		
<i>Patenti, licencije i koncesije</i>	97.416	143.417
Osnivački izdaci	218.142	299.485
Ostala nematerijalna sredstva	5.617.147	4.853.561
Predujmovi za nematerijalna sredstva		109.173
Nematerijalna sredstva	5.932.705	5.405.636
Zemljište i šume	3.287.156	3.274.713
Građevine	588.277.154	602.396.422
Oprema	157.810.666	140.366.044
Stambene zgrade i stanovi	8.109	8.281
Ostala materijalna sredstva	95.402.035	73.834.415
Predujmovi za materijalna sredstva	2.229.085	3.339.607
Materijalna sredstva	847.014.205	823.219.482
Ostali krediti	1.287.794	1.455.073
Ostala dugoročna ulaganja	1.007.034	1.007.453
Dugoročna razgraničenja	60.392	
Ostali vrijednosni papiri		64.413
Financijska sredstva	2.355.220	2.526.939
STALNA SREDSTVA	855.302.130	831.152.057
Sirovine materijal, rezervni dijelovi i sitan inventar	10.831.979	12.680.592
Predujmovi za zalihe	3.458.122	3.249.462
ZALIHE	14.290.101	15.930.054
Ostali kupci	93.042.712	130.449.967
Ostale tražbine, depoziti i kaucije	2.496.279	2.663.343
TRAŽBINE	95.538.991	133.113.310
Ulaganja	17.408	1.726.947
GOTOVINA I EKVIVALENTI GOTOVINE	8.299.088	18.162.357
TEKUĆA SREDSTVA	118.145.588	168.932.668
Izvanbilančna evidencija	383.124.569	
Upisani kapital	793.336.744	791.703.714
Akumulirana dobit		1.187.967
Akumulirani gubitak	35.247.488	
KAPITAL	758.089.256	792.891.681
Obveze za ostale kredite	108.165.497	83.084.733
Ostale dugoročne obveze	2.506.606	2.506.606
Dugoročna razgraničenja	79.671.320	81.085.105
Dugoročne obveze	190.343.423	166.676.444
Kreditni od pridruženih i ostalih povezanih pravnih lica		359.501
Drugi krediti	4.000.000	13.599.996
Obveze prema dobavljačima	24.638	150.135
Ostali dobavljači	13.457.787	12.119.168
Porezi	3.332.587	3.799.232
Druge obveze	3.877.481	3.770.930
Dugoročna razgraničenja i rezerviranja	322.546	6.717.638
Tekuće obveze	25.015.039	40.516.600
UKUPNO OBVEZE	215.358.462	207.193.044
UKUPNA PASIVA	973.447.718	1.000.084.725
Izvanbilančna evidencija	383.124.569	

BILANCA USPJEHA NA DAN 31.12.2003.GODINE

OPIS	31.12.2003.	31.12.2002.
Prihodi od prodaje	191.682.418	164.155.195
Troškovi prodaje	185.569.037	163.943.159
Usklađivanje vrijednosti zaliha	2.833	
BRUTO DOBITAK	6.110.548	212.036
Troškovi administracije		
DOBITAK OD AKTIVNOSTI	6.110.548	212.036
Prihodi od ostalih ulaganja	905	
Prihodi od financiranja	654.044	306.057
Ostali prihodi	5.852.824	6.536.594
Rashodi od otuđenja ulaganja		
Rashodi od financiranja	2.772.471	3.072.585
Ostali rashodi	45.286.729	3.292.601
DOBIT PRIJE POREZA		689.501
GUBITAK PRIJE POREZA	35.440.879	
Porez na dobit		206.850
Dobit poslije poreza		482.651
GUBITAK	35.440.879	
Izvanredni prihodi	270.114	247.232
Izvanredni rashodi	76.722	242.770
DOBITAK OD IZVANREDNIH STAVKI	193.392	4.462
Porez na dobitak od izvanrednih stavki	58.018	1.339
Neto dobitak od izvanrednih stavki	135.374	3.123
NETO DOBIT		485.774
GUBITAK ZA PERIOD	35.305.505	

IZVJEŠĆE O GOTOVINSKIM TIJEKOVIMA NA DAN 31.12.2003.GODINE

	Opis	31.12.2003.
1	Neto dobitak	-35.247.488
2	Amortizacija vrijednost usklađivanja nematerijalnih sredstava	209.566
3	Amortizacija vrijednost usklađivanja materijalnih sredstava	39.433.172
4	Nerealizirani rashodi(prihodi) od tečajnih razlika	52.570
5	Ostala usklađivanja za negotovinske stavke	-40.470.970
	A. Svega 2do 5	-775.662
6	Povećanje (smanjenje) zaliha	1.639.953
7	Povećanje (smanjenje) potraživanja	39.283.858
8	Povećanje (smanjenje) obveza prema dobavljačima	1.213.122
9	Povećanje (smanjenje) ostalih obveza	-360.094
10	Povećanje(smanjenje) obračunatih troškova	-6.395.092
11	Povećanje(smanjenje) odgođenih prihoda	1.413.785
	B. Svega 6 do 11	33.967.962
12	Neto gotovina dobivena od poslovnih aktivnosti	-2.055.188
13	Nabava (prodaja) nematerijalnih sredstava	-527.069
14	Nabava (prodaja) materijalnih sredstava	-7.330.038
15	Dati krediti (povrat kredita) drugim pravnim licima	167.279
	C. Svega 13 do 15	-7.689.828
16	Primljena pozajmljena sredstva	15.121.267
17	Povrat pozajmljenih sredstava	15.239.520
	Svega 16 do 17	-118.253
	Neto povećanje (smanjenje) gotovine i ekvivalenata (A+B+C)	-9.863.269
18	Početno stanje gotovine i ekvivalenata	18.162.357
19	Konačno stanje gotovine i ekvivalenata gotovine	8.299.088
	Neto povećanje (smanjenje) gotovine i ekvivalenata (19-18)	-9.863.269

IZVJEŠĆE U PROMJENAMA U KAPITALU ZA 2003.GODINU

OPIS	UPISANI VLASNIČKI KAPITAL	AKUMULIRANA DOBITAK(GUBITAK)	UKUPNO
Stanje na dan 31.12.2001.godine	793.984.190	702.193	794.686.383
Neto (dobit) gubitak razdoblja	226.130	485.774	711.904
Ostala smanjenja vlasničkog kapitala	506.606		506.606
Stanje na dan 31.12.2002.godine	791.703.714	1.187.967	792.891.681
Neto gubitak razdoblja	64.066	-35.247.488	-35.311.554
Raspored dobitka	1.697.096		1.697.096
Stanje na dan 31.12.2003.godine	793.336.744	-35.247.488	758.089.256

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA
JP «Elektroprivreda HZ H-B» d.d. Mostar
za 2003. godinu

1 UVOD

JP»Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg-Bosne» d.o.o.Mostar, kao društvo općeg tipa (u daljem tekstu Društvo) osnovano je Odlukom Hrvatskog vijeća obrane, 28.08.1992. godine. U sudski registar Višeg suda u Mostaru upisano je 17.11.1992. godine, od kada stječe pravni subjektivitet. U srpnju 1996. godine Odlukom Vlade HR Herceg Bosne, izvršeno je preoblikovanje poduzeća u društvo s ograničenom odgovornošću (d.o.o.), tako da od tada naziv Društva glasi: Javno Poduzeće »Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne za proizvodnju, prijenos i distribuciju električne energije, te upravljanje elektroenergetskim sustavom» d.o.o. Mostar.

Nakon izvršene privatizacije dijela Društva naziv tvrtke je: Javno poduzeće »Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosna» Dioničko društvo Mostar.

Sjedište Javnog poduzeća je u Mostaru, Mile Budaka 106 A.

Društvo je organizirano sukladno pozitivnim propisima u Federaciji BiH, a njegova djelatnost je: proizvodnja, prijenos i distribucija električne energije, te upravljanje elektroenergetskim sustavom, kupnja, prodaja i razmjena električne energije, projektiranje izgradnja i rekonstrukcija, te održavanje elektroenergetskih objekata, opreme i uređaja, znanstveno istraživački rad u oblasti energetike.

Unutarnja organizacija Društva utvrđena je Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji, koji se primjenjuje od veljače 2002. godine, a temeljem kojeg strukturu Društva čine temeljne organizacijske jedinice:

- Ured generalnog direktora
- Direkcija za proizvodnju električne energije
- Direkcija za prijenos električne energije
- Direkcija za distribuciju električne energije
- Direkcija za upravljanje EES-om i investicije PIU
- Direkcija za ekonomske i pravne poslove

Distribucijska djelatnost izvršava se kroz pet distribucijskih županija u čijem sastavu je 35 radnih jedinica.

Distribucija snabdijeva 166.203 potrošača.

Revizija Društva provodi se prvi put od strane Ureda za reviziju proračuna/budžeta u FBiH. Predmet revizije su financijska izvješća Društva za 2003. godinu, izvršene financijske transakcije iskazane u tim izvješćima, te procjena usklađenosti sa zakonskim propisima.

Naša revizija ne obuhvata reviziju početnih stanja Društva i za njih ne iskazujemo svoje mišljenje.

Reviziju financijskih izvješća prije ove revizije izvršili su :

- Specijalni revizor OHR-a u 2001. godini,
- PricewaterhouseCoopers reviziju za 2003 godinu.

Ističemo da postoji permanentno praćenje transparentnosti poslovanja Društva u značajnim segmentima od strane Specijalnog revizora za FBiH i Republiku Srpsku. Specijalni revizor se pismom od 29.11.2002. godine obratio Generalnom direktoru sa zamolbom da se iz Odjela financija u tačno utvrđenim rokovima dostavljaju slijedeći ažurirani podaci i informacije:

- kopije svih bankovnih izvoda,
- liste kratkoročnih i dugoročnih depozita kao i transakcije vezane za depozite,
- liste neotplaćenih kredita,
- kopije svih kompenzacija i ugovora o cesiji,
- analiza o gubicima i naplati,
- liste potrošača koji kasne sa uplatama,
- kopije svih tendera.

Traženi podaci se dostavljaju na uvid.

2 REZIME

Na osnovu izvršene revizije za 2003. godinu konstatiramo da je većina slabosti iskazanih kroz Izvješće rezultat neadekvatno uređenog sistema internih kontrola. Uočili smo da je dio segmenata poslovanja reguliran donošenjem određenih akata, ali značajni segmenti vezani za poslovanje od kojih ističemo procese nabave i prodaje, upravljanje dokumentacijom, IT segment, strateško i operativno planiranja, upravljanje gotovinom nisu propisani internim aktima na cjelovit i sustavan način u cilju učinkovitog i transparentnijeg poslovanja.

Napominjemo da bi unapređenjem interne regulative i permanentnim praćenjem primjene zakonskih propisa i interne regulative navedeni nedostaci bili prevaziđeni.

Obzirom da gubici u distribuciji i nenaplaćena potraživanja direktno utiču na negativan financijski rezultat, potrebno je sačiniti adekvatne programe na prevladavanju istih i permanentno pratiti efekte poduzetih aktivnosti.

Izdaci kao što su dodaci za socijalnu sigurnost, donacije, koji nemaju zakonsko uporište, kao i stimulacije (bez odgovarajućih rezultata) se ne mogu isplaćivati.

Posebnu pozornost Društvo treba posvetiti realnom iskazivanju vrijednosti stalnih sredstava i usklađivanju stanja sredstava po popisu i knjigovodstvenog stanja, što bi doprinijelo da financijska izvješća predstavljaju fair vrijednost u skladu sa Zakonom o računovodstvu i važećim računovodstvenim standardima.

3 CILJ I OBIM REVIZIJE

Cilj revizije finansijskih izvješća je, da omogućí revizoru da izrazi mišljenje o tome, jesu li finansijska izvješća pripremljena, u svakom značajnom pogledu, u skladu sa svom važećom zakonskom regulativom. Revizija je planirana i izvršena sa ciljem pribavljanja realne osnove i izražavanje mišljenja o točnosti i korektnosti godišnjih finansijskih izvješća, odražavaju li finansijska izvješća točan i istinit prikaz poslovanja tijekom godine i stanja na kraju godine.

Cilj revizije je i provjera sustava internih kontrola, odnosno postoji li odgovarajući nadzor i transparentnost u upravljanju i trošenju sredstava, te koliko je sustav internih kontrola efikasan u sprečavanju ili otklanjanju grešaka. Navedeno će se utvrditi kroz uvid u raspoloživu dokumentaciju, intervju sa odgovornim u Društvu, Gospodarski plan i njegovo izvršenje.

U tom cilju poseban naglasak smo stavili na procese vezane za:

- **Planiranje, izvršenje planskih veličina, ključne troškove iskazane u finansijskim izvješćima, kao što su procesi vezani uz isplatu osobnih primanja uposlenih kao i transparentnost nabavki.**
- **Upravljanje i rukovođenje, privatizaciju subjekta i struktura kapitala, organizaciju društva, izradu interne regulative društva, zaštitu imovine, nadzor nad provedbom općih akata Društva.**
- **Evidentiranje prihoda, nabava, prodaja i fakturiranje električne energije, stepen naplate i otpis potraživanja.**
- **Djelovanje sustava internih kontrola i interne revizije.**
- **Popis stalnih sredstava i zaštita imovine, procjenjivanje imovine, obračun amortizacije i mogući uticaj na godišnje izvješće.**
- **Gubitke u distribuciji i poduzete mjere za smanjenje istih.**
- **Postavljanje, održavanje i razvijanje sustava za finansijsko upravljanje, kao i razvijanje i održavanje softvera (IT sustav).**

Revizija, također, uključuje davanje preporuka za dalji rad, sa posebnim naglaskom na što efikasniju i ekonomičniju zaštitu imovine i trošenje sredstava, kao i stvaranje podloge za uvođenje, primjenu i što efikasniji rad interne kontrole.

4 NALAZI I PREPORUKE

a) Upravljanje i rukovođenje

Upravljanje i rukovođenje Društvom propisano je Statutom Društva donesenim u travnju 1998. godine i izmjenama i dopunama iz prosinca 2001. godine. Organi upravljanja i rukovođenja Društvom, u revidiranoj godini, su Skupština, Upravni odbor i Generalni direktor.

Na temelju Uredbe Vlade FBiH o vršenju ovlasti i obveza tijela FBiH u gospodarskim društvima na temelju državnog kapitala u Javnom poduzeću «Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg-Bosne» d.o.o., do završetka procesa privatizacije i donošenja rješenja iz članka 38. Zakona o privatizaciji poduzeća («Sl.nov. FBiH « br.27/97, 8/99, 32/00 i 54/00), ovlasti i obveze po osnovu državnog kapitala vrši Federalno ministarstvo energetike, rudarstva i industrije FBiH (resorno ministarstvo).

Resorno ministarstvo imenovalo je 23.5.2001. godine Upravni odbor, čiji je način rada uređen Poslovníkom Upravnog odbora donesenim 26.svibnja 1998. godine. Članove i predsjednika Upravnog odbora bira Skupština Društva uz suglasnost resornog ministarstva. Upravni odbor ima sedam članova, čiji je sastav do sada mijenjan dva puta. Upravni odbor formiran je 17.03.2003. godine. Dva člana su iz samog društva, a ostali članovi se biraju izvan Društva, a na prijedlog njegovih članova. Mandat članovima traje četiri godine. Upravni odbor donosi: Opća akta Društva, odluke, zaključke, preporuke

i druga akta i to većinom glasova ukupnog broja članova Upravnog odbora. Upravni odbor Društva imenuje i razrješava generalnog direktora Društva uz prethodnu suglasnost resornog ministarstva.

Mandat generalnog direktora traje četiri godine, a nakon isteka mandata može biti ponovo imenovan na tu funkciju. Direktor je organ neposrednog vođenja rada i poslovanja društva. On je između ostalog odgovoran za zakonitost rada društva, zastupa društvo, potpisuje ugovore u ime Društva, imenuje i razrješava radnike sa posebnim ovlastima i odgovornostima i ima prava i dužnosti utvrđene zakonom, Statutom, odlukama Upravnog odbora i drugim aktima Društva. Prije stupanja na funkciju generalni direktor sklapa sa Društvom ugovor, kojim se uređuju međusobna prava i obveze u svezi sa funkcijom generalnog direktora Društva.

Ističemo značajnija pitanja vezana za poslovanje revidiranog subjekta koja je Upravni odbor poduzeća razmatrao tijekom 2003. godine:

Usvajanje Gospodarskog plana Društva, razmatranje elektroenergetske bilance, Akcioni plan za restrukturiranje i privatizaciju elektroenergetskog sektora, prijedlog mjera za poboljšanja naplate i smanjenje gubitaka električne energije, imenovanja i razrješavanja članova Upravnog odbora i generalnog direktora, razmatranje prijedloga akata Društva, razmatranje provedenih natječaja, revizorskog izvješća OHR-a i PriceWaterhouseCoopers, program mjera za smanjenje operativnih troškova poslovanja.

Menadžment nije osigurao vođenje glavnih organizacionih dijelova kao profitnih centara sukladno principima upravljačkog računovodstva.

Aktivnosti menadžmenta nisu rezultirale očekivanim ostvarenjem finansijskih rezultata, smanjenjem gubitaka u distribuciji i adekvatnom naplatom potraživanja o čemu će biti riječi u daljem tekstu ovog Izvješća.

Unaprijediti sistem rukovođenja i upravljanja Društvom u cilju postizanja pozitivnog finansijskog rezultata.

5 FINANCIJSKA IZVJEŠĆA

5.1. Finansijski plan i planiranje poslovnih aktivnosti

U 2003. godini menadžment Društva je predložio, a Upravni odbor usvojio Gospodarski plan poslovanja za 2003. godinu u kojem je zacrtao temeljne ciljeve poslovanja i to:

1. kontrolu troškova i ostvarenje dobiti;
2. očuvanje finansijskog položaja Društva i zadovoljavajuće strukture imovine, obveza i kapitala;
3. očuvanje finansijske sposobnosti radi podmirenja svih obveza;
4. zadržavanje trenda uspješnosti poslovanja.

Gubici u distribuciji za 2003. godinu su planirani u visini od 17%, a na mreži prijenosa 1,7%.

Naplata potraživanja od kupaca za distributivnu potrošnju za 2003. godinu planirana je na razini od 92%, a za izravnu potrošnju 100%.

Ostvarenje planirane naplate jedan je od strateških ciljeva Društva na kojem treba intenzivno raditi jer izravno utječe na finansijski položaj Društva.

Temeljni finansijski pokazatelji su planirani kao što slijedi:

Ukupni prihodi	184.337.147 KM (8% više u odnosu na 2002. godinu)
Ukupni rashodi	182.333.000 KM (7% više nego u 2002. godini)
Bruto dobit	2.004.147 KM

Prihodi su ostvareni u iznosu od 198.460.305 KM ili 8% više od plana. Rashodi su ostvareni u iznosu od 233.707.792 KM, što je 28% više od plana, te je Društvo iskazalo gubitak od 35.247.487 KM.

Na nastanak gubitka najviše je uticala pozicija ostalih rashoda ostvarenih u iznosu od 45.366.284 KM, a što je veće u odnosu na plan za 503% (odnosi se na potraživanja iz prethodnih godina koja su prikazana kao prihod, a zbog nenaplativosti u revidiranoj godini su prebačeni na troškove poslovanja).

Gubici u distribuciji su iznosili 22,62%, a planirani su u procentu od 17%. Nisu poduzete učinkovite aktivnosti na prevazilaženju ovog značajnog problema u Društvu, što je direktno uticalo na negativan finansijski rezultat.

Analizirajući navedene podatke tim za reviziju ističe slijedeća zapažanja u procesu planiranja:

- ne postoji strategija dugoročnog i srednjoročnog planiranja;
- gubici u distribuciji nisu planirani u realnom procentu;
- nema jasne projekcije naplate i otpisa potraživanja iz prethodnih godina;
- nije izvršen rebalans plana, iako su postojali uvjeti (prekoračenje u nabavljenoj energiji, izvršeni prijenos potraživanja na sumnjiva i sporna kao i neostvarenje planiranih gubitaka u distribuciji).
- investicije nisu planirane na odgovarajući način.

Predlažemo menadžmentu da u narednom periodu postavlja realne ciljeve i značajnije posveti pozornost realnom planiranju, izvršenju plana i izvješćima o planskim i realiziranim veličinama. U slučaju pojavljivanja značajnih odstupanja od planiranih veličina u ostvarenju izvršiti usklađivanje rashoda prema ostvarenim prihodima.

5.2 Prihodi

U finansijskim izvješćima 2003. godine, ukupan prihod iskazan je u iznosu od 198.460.305 KM, što je veće u odnosu na plan za 6%. Isto tako prihodi su veći u odnosu na 2002 godinu za 16%. Međutim navedeno ostvarenje prihoda treba posmatrati u kontekstu ostvarenja uvećanih rashoda od 28 % u odnosu na plan.

Distribucija je ostvarila prihode u iznosu od 122.298.185 KM ili 5% manje od plana.

Isporučeno je 3.220,8 GWh od čega je bruto distribucija snabdjevena sa 1.210 GWh, a izravni potrošači 2.010,8 GWh.

S tim u vezi ističemo da je nastao rashod po osnovu nabavljene energije u iznosu od 62.072.876 KM, što je 39% više od plana. Prihodi od prodaje izravnim potrošačima su iznosili 66.315.968 KM, što je 30% više u odnosu na plan. Prihodi od prodaje električne energije za izravne potrošače planirani su i ostvareni temeljem posebno ugovorenih isporuka i cijena (Aluminij, Elektrobosna, Željeznice FBiH).

Vlada nema uticaja na određivanje cijena izravnim potrošačima.

Ugovor sa glavnim dobavljačem za električnu energiju, sklopljen je nakon provedenog natječaja za nabavku električne energije. Nakon provedene procjene ponuda sklopljen je Annex 2 prema uvjetima iz ponude dobavljača "Entrade" GmbH iz Švicarske po slijedećim cijenama (tarife su date ovisno o vremenu isporuke):

Tarifa 1	29.71 EUR/MWh
Tarifa 2	18.00 EUR/MWh
Tarifa 3	35.90 EUR/MWh

Međutim, 04.06.2003. godine potpisan je Annex 3 ovog Ugovora za period 19.05-31.12.2003. godine kojim se ugovara znatno viša cijena u iznosu od 33,60 EUR/MWh za vrijeme isporuke od 00:00 do 24:00.

Nadalje, 14.07.2003. godine potpisan je Annex 4 ovog Ugovora kojim se cijena za period 16.07.-31.08.2003. godine utvrđuje u iznosu od 47,20 EUR/MWh.

Izvršili smo uvid u fakture dobavljača za električnu energiju i utvrdili da je nabavljena energija fakturirana prema cijenama iz Annexa 2 3 i 4 kao i da se u većem broju slučajeva na fakturama pojavljuju i iznosi jediničnih cijena veći od onih u Annexima.

Tražili smo od odgovornih osoba u menadžmentu obrazloženje zašto su potpisivani Ugovori po Annexima 3 i 4 po znatno višim pojedinačnim cijenama od onih iz ponude i Annexa 2 i što se u fakturama za neke isporuke pojavljuju veći iznosi od cijena navedenih u Annexima 2, 3 i 4. Također je nejasno zašto je sa «Entrade» potpisan prvi ugovor (Annex 2) na količinu 748.955 MWh iako je natječajem tražena količina i poslata ponuda na 1.063.985 MWh i prema toj količini vršena procjena i izbor ponuđača.

Od odgovorne osobe je stiglo obrazloženje za naveden nalaz u kome se navodi da je:

-Elektrobosna Jajce aktiviranjem još 1 elektrolučne peći zatražila isporuku energije mimo bilancom utvrđenih količina. Ta dodatna energija mogla se dobiti samo po tržišnim cijenama. Elektrobosna je dala svoju suglasnost na cijenu od 33,60 EUR/MWh prema Annexu 3.

-Tender je raspisan temeljem prijedloga elektroenergetske bilance za 2003. godinu, a Ugovor je potpisan poslije procedure odabira dobavljača i korekcije bilance za 2003. godinu.

Smatramo da odnos cijena po kojima je vršena nabava i prodaja električne energije ne zadovoljava princip ekonomičnosti, racionalnosti i učinkovitosti, što je za posljedicu imalo povećanje troškova poslovanja.

U strukturi potrošnje električne energije dominantno je učešće kućanstava. Ovakva struktura potrošnje nepovoljno utiče na poslovanje Društva zbog nižih cijena električne energije (određene tarifom), nižeg stupnja naplativosti, većih gubitaka energije kao i većih troškova održavanja.

Ističemo da je tijekom 2003. godine fakturirano 188.614.153 KM, a naplaćeno je 178.470.715 KM ili 94,6%.

U financijskim izvješćima su potraživanja od kupaca po osnovu isporučene energije sa 31.12.2002. godine iznosila 182.712.608,61 KM, dok je stanje istih sa 31.12.2003. godine iznosilo 180.175.778,62 KM i manja su za 1%.

U izvješćima posloводства starosna struktura potraživanja sa 31.12.2003. godine iznosi:

Do 90 dana	38.124.000 KM
Od 90 do 180 dana	7.746.000 KM
Od 180 do 360 dana	21.767.000 KM
Od 1 do 3 godine	61.166.000 KM
Iznad 3 godine	51.373.000 KM

Tijekom 2003. godine iznos od 42.589.397,68 KM na temelju prijedloga popisne komisije, prenesen je na sumnjiva i sporna potraživanja. Upravni odbor nije donio Odluku o prijenosu ovog iznosa na sumnjiva i sporna potraživanja.

Pored toga je Upravni odbor Društva temeljem prijedloga Središnje komisije za popis sumnjivih i spornih potraživanja na dan 31.12.2003. godine donio Odluku o otpisu nenaplativih potraživanja u iznosu od 7.321.085,18 KM.

Timu za reviziju je prezentiran pregled utuženih potrošača kao što slijedi:

Utuzenja do 2003. godine	2.225 utuženih	ukupan iznos duga 27.705.179,26 KM
Utuzenja u 2003. godine	11.710 utuženih	ukupan iznos duga 31.481.602,93 KM

Tim za reviziju ističe da ne postoje adekvatno uređene interne procedure koje bi regulirale procese nabave i prodaje električne energije, a koji direktno utiču na ostvarivanje ukupnog prihoda kao i aktivnosti vezane za naplatu nenaplaćenih potraživanja iz prethodnih godina. Ne postoji procjena menadžmenta o izvjesnosti naplate potraživanja.

Zbog toga je i bilo teško ocijeniti poduzete mjere na ovom planu od strane menadžmenta.

Zbog svega što smo naprijed naveli preporučujemo da se ova oblast ustroji na efektivan način kako bi se postizali planirani finansijski rezultati. To podrazumijeva da značajno ojačate kontrolu nad prihodima i procesima usko vezanim uz iste, čime bi postigli razumnu sigurnost da se ovaj proces odvija na najbolji način za Društvo.

Napraviti procjenu izvjesnosti naplate potraživanja i temeljem iste poduzimati aktivnosti.

5.3. Gubici u distribuciji

Jedan od procesa na koji smo posebno obratili pozornost pri reviziji, a koji direktno utiče na rezultate poslovanja, su gubici u distribuciji. Ovo je značajan problem jer su distributivni gubici dvostruko veći od međunarodne norme. Na kraju 2001. godine gubici iznosili su 27% ili 312 GWh, a u travnju 2002. godine stopa distributivnih gubitaka iznosila je 24,4% ili 281 GWh).

U ožujku 2003. godine donesen je plan Mjera za smanjenje gubitaka i one su klasifikovane prema vrsti gubitaka.

Navedeni Program mjera je odredio nositelje aktivnosti i rokove i usvojen je Odlukom Upravnog Odbora.

Revizijom je utvrđeno da su u 2003. godini ostvareni ukupni gubici u distribuciji od 273.664 MWh. Obzirom da je preuzeta električna energija za period I-XII 2003. godine 1.209.623 MWh, a fakturirana električna energija za I-XII 2003. godine 935.959 MWh, znači da su procentualno iskazani tehnički gubici bili 22,62%. U odnosu na 2002. godinu kada su gubici u distribuciji iznosili 24,44%, to je poboljšanje za 1,82%, ali još nedovoljno prema zacrtanim mjerama i očekivanjima od 17% iskazanim u Gospodarskom planu za 2003. godinu.

Prema Županijama tehnički gubici su bili slijedeći:

Hercegovačko Neretvanska Županija	25,49%
Zapadno Hercegovačka Županija	22,25%
Herceg-Bosanska Županija	18,56%
Srednje-Bosanska Županija	21,29%
Posavska Županija	18,45%

Imajući u vidu prosječnu cijenu u Distribuciji od 13,07 pf/KWh onda finansijski iskazano gubici u distribuciji iznose 35.767.885 KM. Obzirom da su gubici u distribuciji u razumnom procentu neminovnost, trebali bi se kretati na nivou planiranih veličina.

U 2003. godini Gospodarskim planom gubici su bili planirani po stopi od 17%. Realiziranjem takvog plana finansijski rezultat bi bio povoljniji za 8.887.000 KM.

Iako u Direkciji distribucije postoji stalno tabelarno praćenje procenta gubitaka, uočili smo da ne postoji cjelovito povratno izvješće sa analizom (ne)ostvarenja planiranih aktivnosti na smanjenju gubitaka kako i potpun analitički osvrt na ostvarene gubitke u distribuciji (22,62%). Nisu iskazani u izvješćima gubici nastali u Direkciji prijenosa.

Upravni odbor je u više navrata razmatrao pitanje gubitaka u distribuciji na svojim sjednicama. Međutim, podaci pokazuju da Program mjera za smanjenje gubitaka u Distribuciji električne energije nije ostvaren na zadovoljavajućem nivou, a što je imalo odraza na finansijska izvješća i rezultat, što znači da Program nije realno postavljen.

Preporučujemo i dalje konstantno praćenje i poduzimanje mjera za smanjenje gubitaka, traženje povratnih informacija o poduzetim mjerama, te analizu razloga neučinkovitosti poduzetih aktivnosti. Sukladno postojećim propisima uvesti stimulacije za uposlene koji dosljedno provode zadatke iz Programa, a što bi moglo uticati na smanjenje gubitaka u distribuciji i doprinijeti poboljšanju poslovnog rezultata.

5.4 Rashodi

Odgovornost menadžmenta za povjereno upravljanje i rukovođenje cijeni se kroz slijedeće:

- da su godišnja izvješća urađena tako da prikazuju realno stanje poduzeća
- da je pouzdano o tome izvijestio
- da je postupao po eksternim i internim pravilima.

Provedena revizija rashoda iskazanih u godišnjim izvješćima Društva nije nas uvjerila da je menadžment ostvario punu kontrolu nad rashodima koji su prekoračili planirane veličine kod slijedećih pozicija: nabava električne energije za 39%, zakupnine za 30%, topli obrok za 25%, PTT troškovi za 25%, doprinosi gospodarskoj komori za 85%, plaće 1%, ostali troškovi 5%, rashodi financiranja 39%, ostali rashodi –prijenos na sumnjiva i sporna potraživanja za 503%.

5.4.1. Troškovi radne snage

Na dan 01.01.2003. godine u Društvu je bilo 1781 djelatnik, a 31.12.2003. godine bilo je 1739 djelatnika. Ovo smanjenje broja djelatnika rezultat je nastojanja Društva da sukladno planu restrukturiranja i privatizacije elektroenergetskog sektora u BiH smanji broj djelatnika i preraspodjeli na novoformirana dionička društva. Višak zaposlenih Upravni odbor Društva riješio je donošenjem Odluke o provođenju poticajnih mjera za sporazumni prestanak ugovora o radu uz adekvatne otpremnine.

U revidiranoj godini je na ime troškova uposlenih, isplaćeno ukupno 44.078.566,78 KM, od čega se na plaće i naknade plaća uposlenim odnosi 38.343.750,38 KM, a ostatak od 5.734.815,89 KM su naknade uposlenim po osnovu rada (topli obrok, regres i prijevoz).

Ovi troškovi čine 23,7% ukupnih troškova poslovanja i određeni su aktima koja reguliraju pravila o radu, organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.

Revizijom smo obuhvatili planske veličine plaća, realnost tih veličina, poštivanje propisanih procedura kod isplate plaća kao korekcije boda i poštivanje Odluke Vlade FBiH o smanjenju troškova poslovanja i utvrdili slijedeće:

- a) Na snazi je Pravilnik o organizaciji poslova i sistematizaciji radnih mjesta u Društvu čiji sastavni dio je organizacija i sistematizacija poslova. Tim aktima je predviđeno 2.195 izvršilaca, od kojih je popunjeno 1.739.

Planom zaposlenika je predviđeno, a sukladno Akcionom planu FBiH, predviđeno je smanjenje uposlenika za 7%. U vezi s tim Upravni odbor Društva je donio Odluku o provođenju poticajnih mjera za sporazumni prestanak ugovora o radu. Po toj osnovi uz isplatu poticajne otpremnine Društvo je napustio 51 djelatnik.

U tijeku 2003. godine radni odnos je zasnovalo u društvu 39 djelatnika i to:

-po osnovu javnog oglasa	30
-stipendisti	7
-po članku 143. Zakona o radu	2

Na početku godine stanje uposlenih je bilo 1781, što znači da je broj uposlenih smanjen za 42 uposlenika ili za 2,4%, što znači da nije ostvarena zacrtana stopa iz Akcionog plana od 7%.

- b) osnova za isplatu plaća je vrijednost boda koju je donosio Generalni direktor za svaki mjesec, a na osnovu kojeg su samo u Distribuciji utvrđivali vrijednost boda na osnovu naplate.

Uz Odluku o vrijednosti boda na razini Društva nije priložena popratna dokumentacija kojom bi se potvrdilo da su prilikom određivanja boda uzimani u obzir relevantni parametri (ostvareni prihodi, rast rashoda, naplata, gubici u distribuciji, ostali faktori koji znatno utiču na finansijski rezultat).

- c) Prilikom revidiranja plaća utvrđeno je da se svaki mjesec isplaćuju stimulacije za 18 rukovodnih djelatnika. Uz obračun plaće priložen je spisak djelatnika potpisan od strane generalnog direktora, ali bez obrazloženja zašto je stimulacija data. U ožujku je po ovom osnovu isplaćeno neto stimulacija u iznosu od 22.554 KM i obzirom da su ove stimulacije isplaćivane svaki mjesec procjenjujemo da je po osnovu stimulacija isplaćeno sa pripadajućim porezima i doprinosima oko 450.000 KM. Da bi ovakve isplate bile osnovane treba da stoje adekvatni rezultati poslovanja i obrazloženje uz isplatu, što tim za reviziju nije mogao potvrditi.

Iako je tim za reviziju tražio popratni dokument vezan za stimulacije, tek je prilikom očitovanja u privitku dato Izvješće o stimulacijama i izvješće o radu za mjesec studeni i prosinac 2003. godine.

- d) Ističemo da je uz svaku plaću vršen obračun dodatka za socijalnu sigurnost **bez zakonskog osnova** u iznosu od 42,50 KM po uposleniku, i taj iznos je kao obustava uplaćivan za životno osiguranje djelatnika kod «Hercegovina osiguranju». Godišnji iznos dodatka za socijalnu sigurnost po djelatniku iznosio je 510 KM. **Obzirom da ova pozicija nije analitički iskazana, procjenjujemo da je isplaćeno oko 900.000 KM, što je bitno uticalo na povećanje troškova, a time i na finansijski rezultat.**
- e) Refundiranje bolovanja do 42 dana nije vršeno tijekom 2003. godine, čime je smanjen priliv gotovinskih sredstava. U očitovanju je navedeno da Zavodi za zdravstvo nisu prihvaćali zahtjeve za refundiranje sa odgovorom da se nisu stekli uvjeti za to.
- f) Nije ispoštovana Odluka Vlade FBiH, o mjerama za ograničavanje operativnih troškova poslovanja i bruto primanja uposlenih u javnim poduzećima i privrednim društvima, prema kojima prava i obaveze po osnovu državnog kapitala vrše organi Federacije BiH, što je objavljeno u Službenim novinama FBiH br. 34/03, kojom su zaduženi upravni/nadzorni odbori da izvrše smanjenje operativnih troškova poslovanja za 10%.

Odmah obustaviti obračune dodataka na plaću koje nemaju zakonskog osnova.

Stvarati rashode poslovanja sukladno planiranim veličinama usvojenim u Gospodarskom planu.

Vrijednost boda i stimulacije mogu se utvrđivati samo na osnovu pokazatelja uspješnosti poslovanja.

Izvršiti refundiranje bolovanja do 42 dana.

5.4.2. Troškovi reprezentacije

Finansijske transakcije, iskazane u računovodstvu kao troškovi reprezentacije, iznose 236.552.71 KM, od čega je u Generalnoj direkciji potrošeno 77.276.91 KM ili 32,7 % ukupnih sredstava. **Planirano je da će se potrošiti 330.000 KM, tako da je indeks ostvarenja 71,7%. Za osobe sa ovlastima u ugovorima o radu navedno je da imaju pravo na reprezentaciju. Međutim, na nivou Društva ne postoji naputak kojim bi se regulirala visina i način potrošnje sredstava za reprezentaciju.**

U odnosu na ostvarene ukupne prihode učešće troškova reprezentacije iznosi 0,12%.

Da nadležni organ donese akt kojim će se regulirati način trošenja sredstava reprezentacije (pored napomene u članku menadžerskog ugovora donijeti naputak koji će odrediti način i visinu utroška sredstava za reprezentaciju odnosno koga generalni direktor može ovlastiti da napravi taj vid utroška).

5.4.3. Putni troškovi

Na troškove službenih putovanja potrošeno je ukupno 516.506,27 KM od čega se na Sektor prijenosa odnosi 192.839,66 ili 37,3%, a na Generalnu direkciju se odnosi 62.541,24 KM ili 12,1%.

Za ove troškove u planu je predviđeno da se može potrošiti 585.000 KM, tako da je indeks ostvarenja 88,3%.

Revizijom smo provjerili dokumentacionu osnovu za dio službenih putovanja i utvrdili da se putni nalozi ne numeriraju, ne navode se datumi pravdanja, da se ne pravdaju u propisanim rokovima niti se na istim prave izvješća o obavljenom poslu, što nije sukladno Kodeksu računovodstvenih načela i standarda.

Ustrojiti knjigu putnih naloga i blagovremeno ih pravdati uz potpuno izvješće o svrsi službenog puta.

5.4.4. Troškovi reklame i propagande

Na ime ovih troškova u revidiranoj godini potrošeno je ukupno 154.215,43 KM, a gospodarskim planom bilo je predviđeno 1.293.000 KM, te je indeks ostvarenja od 11,9%.

Nije sačinjen Program marketinških aktivnosti u svezi naplate i smanjenja gubitaka u distribuciji.

Upravni odbor je u prosincu 2003. godine donio zaključak, po kome generalni direktor ima ovlasti potpisati ugovore odnosno stvoriti troškove reklame do 200.000 KM.

Na analitičkoj kartici reklame i propagande su iskazani slijedeći iznosi koji imaju karakter donacija:

Poduzeću «Glamour Fashion»	5.000 KM
Općini Neum	2.000 KM
Matici Hrvatske	10.000 KM
Nogometnom klubu Široki Brijeg	5.000 KM

Navedeni izdaci su nastali u prvom kvartalu 2003. godine prije stupanja na snagu Zakona o donacijama poduzeća 02.04.2004.godine.

Donijeti program trošenja sredstava reklame i propagande u svezi poboljšanja mjera naplate i smanjenja gubitaka i isplaćivati donacije u skladu sa Zakonom o donacijama.

5.4.5. Zakupi poslovnih prostora

Na ime troškova zakupa Društvo je isplatilo u revidiranoj godini 205.459,82 KM, što je u odnosu na plan 158.000 KM veće za 30%.

Veći dio ovih troškova se odnosi na zakupninu za telekomunikacione vodove. Ističemo iznos od 51.840,50 KM koji je Društvo moralo platiti na ime dospjelih, a neisplaćenih najamnina za skladište koje je koristila distribucija Zapadno Hercegovačke županije po presudi Općinskog suda u Širokom brijegu

5.4.6. PTT troškovi

Na ime ovih troškova BH Pošta je potrošila 825.460,89 KM, što je u odnosu na plan 660.000 KM prekoračenje od 25%. Generalni direktor je 31.07.2003. godine donio Naputak o korištenju službenih mobitela, koji se dosljedno primjenjuje.

Potrebno bi bilo da menadžment izvrši analizu ovih troškova i da ih dovede u racionalne okvire.

5.4.7. Troškovi osiguranja

Za osiguranje imovine i lica ukupno je potrošeno 3.870.523,84 KM, što je u odnosu na plan 6.423.000 KM manje za 39,7%.

Troškovi kolektivnog osiguranja osoba nastali su na osnovu Ugovora sa „Croatia Osiguranjem“ zaključenog 24.12.1997. godine na period od 10 godina. Ugovor je nastao prije stupanja Uredbe o postupku nabavke robe, usluga i ustupanja radova i obzirom na tu činjenicu trebalo bi postupiti u skladu sa odredbama navedenim u Uredbi.

Troškovi osiguranja imovine su nastali na osnovu ugovora iz 2002 godini sa „Hercegovina osiguranjem“. Iako je raspisano javno nadmetanje za odabir najpovoljnijeg ponuđača za osiguranje imovine u 2003. godini, natječaj nije proveden.

Predlažemo da se postupi u skladu sa propisima za odabir najpovoljnije osiguravajuće kuće, čime će se izbjeći netransparentan rad i istovremeno uskladiti poslovanje sa propisima koji se odnose na ovu oblast.

5.4.8 Troškovi goriva

Troškovi goriva u odnosu na plan veći su za 2%, na ime ovih izdataka utrošeno je 1.010.000 KM. Generalni direktor je donio Naputak o korištenju službenih automobila Društva 11.4.2001. godine i Naputak o izmjenama i dopunama 07.04.2003. godine kojim je propisan način i uvjeti korištenja službenih vozila, a sve u cilju racionalizacije troškova. Svaka direkcija vodi evidenciju o svojim automobilima, a na nivou direkcije nema jedinstvene evidencije.

U 2003. godini Direkcije nisu vodile evidenciju o potrošnji goriva po pređenoj kilometraži po automobilu, što znači da nema adekvatne kontrole.

Ustrojiti knjigu radnih naloga po direkcijama i voditi evidenciju o potrošnji goriva po kilometru i po pojedinom automobilu, u cilju praćenja i racionalizacije troškova goriva.

5.4.9. Ostali troškovi poslovanja

Gospodarskim planom za 2003 godinu, za ove troškove predviđeno je ukupno 13.138.000 KM, a potrošeno je 13.801.000 KM. To znači da su ovi troškovi veći od planiranog za 5%. Troškovi obuhvataju više vrsta usluga počev od komunalnih, zdravstvenih i zaštite na radu, sudskih troškova, usluga revizije i druge. Struktura troškova je slijedeća:

• Komunalne usluge	211.000 KM
• Troškovi zaštite na radu i zaštite okoliša	176.168 KM
• Sudski troškovi	762.589 KM
• Usluge revizije i konzultantske usluge	131.077 KM
• Usluge stručnog obrazovanja	669.009 KM
• Troškovi oglasa	166.737 KM
• Troškovi tehničkog pregleda i registriranja vozila	151.269 KM
• Ostale usluge	3.585.499 KM

Na kontu ostalih usluga najznačajniju stavku predstavljaju troškove prijenosa električne energije.

Uočili smo da je mjesečno izdvajano 12.300 KM temeljem Odluke Upravnog odbora broj I/1752/99. Tom Odlukom Društvo se obvezalo da će trajno snositi troškove prijevoza učenika na području Općine Rama koja su izgradnjom HE Rama prometno oštećena. Sredstva su uplaćivana na račun Općine Prozor – Rama.

Značajan iznos isplaćenih na ime sudskih troškova je nastao kao posljedica utuženja velikog broja dužnika.

Preispitati Odluku Upravnog odbora vezano za troškove prijevoza učenika što je moguće prije u cilju prevazilaženja neosnovanih izdataka..

5.4.10. Izbor dobavljača i investicije

Investicije u 2003. godini su u Društvu izvršene prema slijedećem pregledu:

Opis	Planirano	Ostvareno	Indeks (%)
Kredit i donacije	74.041.500	33.268.760	44,9
Vlastita sredstva	41.380.000	33.300.634	80,5
Ostalo	470.000	881.477	187,5
Ukupno	115.891.500	67.450.871	58,2

Iako u ukupnom iznosu investicije nisu prekoračile planirane veličine, analitički posmatrano ističemo i to da se u izvješću o izvršenju investicija pojavljuju neplanirane investicije kao na primjer u Direkciji distribucije 1.454.417 KM, u Direkciji prijenosa 250.175 KM, u Direkciji proizvodnje 148.171 KM, dok su u Uredu generalnog direktora investicije za nabavku uredske opreme bile planirane 332.000 KM, a izvršene iz vlastitih sredstava u iznosu od 976.247 KM, što je za 194,1% više od planiranog. Takođe smo konstatairali da je u svim sektorima u nekoliko slučajeva iskazan znatno veći iznos ostvarenih investicija od planiranih posmatrano po vrsti investicija.

Kako je Društvo obveznik primjene Uredbe koja regulira proces nabavki roba, usluga i izvođenje radova, provjerili smo procedure u svezi raspisivanja tendera kao i značajnije ugovore sklopljene u 2003. godini.

Predmetom revizije nisu bili tenderi rađeni preko PIU-a, a to su investicije iz inokredita koji su revidirani redovno na zahtjev zajmodavca (Svjetska banka).

Revizorski tim utvrdio je slijedeće:

Metodom uzorka pregledani su tenderi koje je radila komercijalna služba, a koji se odnose na nabavku opreme i materijala, te automobila. Konstatairano je da je tijekom 2003. godine doneseno niz Uputa za pripremu ponuda za sukcesivnu nabavku roba i opreme do kraja 2003. godine sa svim kriterijima počevši od toga tko ima pravo sudjelovati na javnom natječaju pa do načina raspisivanja javnog natječaja, kao i mjerila za ocjenjivanje podobnosti pojedinih ponuđača (jamstvo kvalitete, ponuđena cijena, rokovi isporuke, rokovi i načini plaćanja i druge reference ponuđača).

Sukladno Statutu generalni direktor je donosio Odluku o raspisivanju javnog natječaja i rješenjem je formirao komisije za otvaranje i ocjenjivanje prispjelih ponuda. Uvjerili smo se da su komisije formirane od djelatnika određenih struka. Procedura raspisivanja tendera je ispoštovana u svim pregledanim tenderima. U slučaju kad se nije javio dovoljan broj ponuđača na ponovni javni natječaj, tražila se suglasnost od resornog ministarstva da se ide na neposrednu pogodbu.

Kako svaka direkcija raspisuje tender i vrši izbor izvođača radova kad su u pitanju zemljani radovi i radovi održavanja odnosno remonta, provjerili smo značajnije tendere provedene i u Direkciji distribucije, Direkciji prijenosa i Direkciji proizvodnje.

U Direkciji prijenosa pregledali smo tendere i ugovore sa firmom «Građevinar» iz Novog Travnika čija je vrijednost 678.802,00 KM, te ugovor sa «Energocontrolom» Mostar za nabavku opreme za HE Rama 496.961,00 KM i ugovor za kompletiranje SN postrojenja-Rodoč sa firmom «Dalekovod» Mostar u iznosu od 500.185,00 KM. Tenderi su rađeni po uzoru na tendere koje radi Svjetska banka. Tim za reviziju je ocijenio da su procesi oko raspisivanja tendera i provođenja istih uredni, ali je primjedba na zapisnike komisije za odabir kod tendera za opremu za HE Rama i za Rodoč. **Zapisnici ne sadrže relevantne podatka (cijene, uslovi plaćanja i rokovi) temeljem kojih su tenderima izabrane firme sa kojima su sklopljeni ugovori. Skrenuta je pozornost, da sve ponude na tenderu u postupku evaluacije moraju biti iskazane u istoj valuti u cilju transparentnosti postupka.**

Ugovor sa «Građevinarom» sklopljen je u 2003. godini, dok je procedura tendera izvršena u 2002. godini. Međutim, radovi nisu dovršeni tijekom revidirane godine. **Postoje veliki problemi kod uknjižbe vlasništva nad nekretninama, te je i to jedan od razloga zašto se investicije ne mogu na vrijeme zatvoriti.**

Revidirali smo tender za kupovinu kablova, na kojem je posao dobila firma «KAPIS» iz Tomislavgrada po Ugovoru br 17/03 sklopljenog u iznosu 1.645.033,70 KM i kojim je predviđeno odstupanje od cijene od +/- 3% i da iste odgovaraju ponudi.

Ne postoji poslovna podrška u IT sustavu koja omogućava da se u direkciji u svakom trenutku može pratiti stanje investicija. U karticama nema početnih stanja tako da se iz njih ne može pratiti stanje investicija. Po županijama ima dosta investicija manjih vrijednosti, koje je stoga teško kontrolirati jer su financijski podaci u direkciji zbirni.

Investicije trebaju biti planirane realno po svim pozicijama i praćeno njihovo izvršenje. Sa investicijama početi kad se vlasništvo nad nekretninama regulira.

Zapisnik o odabiru ponuda treba sadržavati sve podatke temeljem kojih se odlučuje o odabiru najpovoljnijeg ponuđača.

Implementirati jedinstven i transparentniji softver, koji će omogućiti uvid u investicije po svim radnim jedinicama u svakom trenutku.

5.4.11. Upravljanje gotovinom

Društvo je u svojim financijskim izvješćima iskazalo gotovine u iznosu od 8.299.088,38 KM.

Ne postoji plan dinamike priliva i odliva sredstava, koji bi uticao na smanjenje potreba za kratkoročnim kreditima, te istovremeno smanjenje izdataka za kamate čime bi se osiguralo racionalnije raspolaganje gotovinom.

Kao primjer navodimo da su značajno smanjene obveze po osnovu kratkoročnih kredita koje su sa 31.12.2002. godine iznosile 13.599.996,00 KM, a po bilanci stanja sa 31.12.2003. godine iznosile 4.000.000,00 KM, a istovremeno iznos plaćenih kamata u 2003. godini od 2.688.644,05 KM ukazuje, da su one povećane u odnosu na prethodnu godinu kada su iskazane u iznosu 1.905.704,40 KM.

U angažiranim sredstvima Društvo značajnu stavku u iznosu 1.287.793,63 KM predstavljaju potraživanja po dugoročnim kreditima koja su data djelatnicima za stambenu izgradnju. U 2003. godini od tih potraživanja naplaćeno je samo 11,45%.

Odabir banaka obavljen je putem nadmetanja, a osnovni kriteriji u odabiru su bili kamatna stopa i ekspeditivnost u pružanju usluga, odnosno rasprostranjenost bankarske mreže.

Uočljiv je veliki broj otvorenih akreditiva kojim su raspolagale radne jedinice. što je dodatno otežavalo kontrolu raspolaganja gotovinom.

Gospodarski plan bi trebao obuhvatati i dinamiku priliva i odliva sredstava, čime bi se osiguralo racionalnije raspolaganje gotovinom, a u najboljem interesu za Društvo.

5.4.12. Zaštita imovine

U financijskim izvješćima sa 31.12.2003 godine, Društvo je iskazalo sadašnju vrijednost stalnih sredstava u iznosu od 855.302.13,40 KM. Promjene koje su se dešavale na stalnim sredstvima tijekom revidirane godine prikazujemo slijedećim pokazateljima.

Knjigovodstvena vrijednost po trošku sa 31.12.2002. godine	1.579.808.774,82
Ispravka vrijednosti sa 31.12.2002. godine	748.656.717,00
Neto knjigovodstvena vrijednost 31.12.2002. godine	831.152.057,82
Povećanje imovine tijekom revidirane godine	24.419.770,85
Prijenos imovine sa pripreme u uporabu	39.373.040,54
Otpis	
Smanjenje dugoročnih potraživanja i datih kredita	
Amortizacija perioda sa korigiranim otpisom	39.642.738,81
Sadašnja vrijednost stalnih sredstava sa 31.12.2003 godine	855.302.130,40

Revizijski tim konstatirao je da je ispoštovana procedura oko popisa imovine i obveza, što znači da su formirane komisije za popis imovine, sumnjivih i spornih potraživanja, novčanih sredstava kao i Središnja komisiju.

Upravni odbor je usvojio Pravilnik o popisu sredstava i izvora sredstava 08.02.2001. godine, koji je bio na snazi i tijekom revidirane godine. Sukladno tome Središnja komisija je napravila Elaborat o popisu koji je 05.02.2004. godine usvojen na sjednici Upravnog odbora.

Tim za reviziju je utvrdio da nije izvršeno usaglašenje knjigovodstvenog stanja i stanja utvrđenog popisom. Razlike su iskazane na slijedećim pozicijama:

Opis	Stanje po knjigovodstvu	Stanje po popisu	Više po popisu	Manje po popisu
Građevinski objekti	588.277.154	589.042.166	765.012	
Oprema	157.810.666	157.456.549		-354.117
Zemljište	3.287.156	3.312.156	25.000	
Investicije u tijeku	95.402.035	95.293.326		-108.709
Avansi za osnovna sredstva	2.229.085	2.201.851		-27.234
Novčana sredstva	8.299.088	5.076.807		-3.222.281
Potraživanja od kupaca	180.175.779	178.842.553		-1.333.226
Obveze prema dobavljačima	13.457.787	13.004.541		-453.246
Obveze po inokreditu	108.165.498	110.388.232	2.222.734	
Ukupno	1.157.104.248	1.154.618.181	3.012.746	-5.498.813

Zatraženo je pojašnjenje i razlog neslaganja stvarnog stanja utvrđenog popisom i knjigovodstvenog stanja. Rečeno nam je da je popis završen sa 31.01.2004. godine, da je elaborat usvojen 05.02.2004. godine, a da je zbirna bruto bilanca rađena 10.02.2004. godine.

U tijeku revizije dostavljeno je obrazloženje za neslaganja. U većini slučajeva razlog neslaganja je pogrešno knjiženje uzrokovano preseljenjem u 2003. godini većeg broja uposlenika i pripadajućih osnovnih sredstava iz Ureda generalnog direktora i direkcije u druge organizacijske cjeline. Tako je greškom vrijednost dva kioska uknjižena kao oprema, zbog isknjižavanja otpisane vrijednosti kod dodatnog ulaganja na postojeća osnovna sredstva kod HE Rama (storno otpisane vrijednosti), sredstva za druge potrebe koja se vode na kontu 0229 (HE Mostar) nisu se nikad vodila u popisnim listama nego samo u financijskom knjigovodstvu, kod razlike na investicijama u tijeku greška je u pogrešnom unosu podataka, kod razlike u obvezama razlog je najčešće naknadno knjiženje obveza, poslije datuma dostave izvješća od radnih jedinica.

U očitovanju je dato obrazloženje za nastala neusuglašenja, a kao jedan od glavnih razloga se ističe rezultat pogreške nastale u Elaboratu o popisu.

Tim za reviziju ne prihvata dobiveno obrazloženje ističući zakonsku obvezu usklađivanja knjigovodstvenog i stvarnog stanja utvrđenog popisom u predviđenim rokovima.

Odlukom Upravnog odbora iz 2001. godine utvrđeno je da se amortizacija obračunava po stopama iz nomenklature pravocrtinom metodom. Društvo nije iskoristilo mogućnost da obračunava amortizaciju po umanjenim stopama koju pruža računovodstveni standard FBiH 16.

Međutim obračunata amortizacije u financijskim izvješćima prikazana je u iznosu od 39.642.739 KM, dok je po Elaboratu o popisu prikazana u iznosu od 39.693.515,10 KM. Nije dato pojašnjenje za razliku, što je posljedica neusuglašenog popisa.

Obzirom na navedenu neusuglašenost tim za reviziju ne može potvrditi iskazano stanje stalnih sredstava.

Tijekom 2001. i 2002. godine Društvo je uradilo procjenu stalnih sredstava. Za taj posao bio je angažiran neovisni procjenitelj Soluziona Ingenieria iz Španije.

Prema procjeni neovisnog procjenitelja stalna sredstava su podcijenjena sa 31.12.2001. godine i to u Direkciji proizvodnje za 10,6%, u Direkciji prijenosa 110,3%, a Direkciji Distribucije za

13,0%, što je u nominalnom iznosu 161.228.000 KM. Stalna sredstva Ureda direkcije nisu obuhvaćena procjenom.

Međutim, posloводство nije izvršilo uknjižavanje rezultata provedene procjene stalnih sredstava zbog različitog tumačenja računovodstvenog standarda 16.

Podcijenjenost stalnih sredstava ima značajan uticaj preko amortizacije na finansijski rezultat.

Izvršiti usklađivanje stanja po popisu sa knjigovodstvenim stanjem kako je to propisano Zakonom o računovodstvu.

5.4.13. Proces privatizacije

Javno poduzeće je sa procesom privatizacije krenulo tijekom 2000. godine i u skladu sa Zakonom o privatizaciji poduzeća dostavilo Agenciji za privatizaciju u Federaciji BiH Program privatizacije i Početnu bilancu na odobravanje. Federalna agencija za privatizaciju je izvršila analizu podnešenih dokumenata i utvrdila da su Program privatizacije i Početna bilanca pripremljeni sukladno Zakonu o privatizaciji poduzeća, Zakonu o početnoj bilanci stanja poduzeća i banaka, te Uredbi o metodologiji za pripremu programa i izradu početne bilance poduzeća za privatizaciju.

U Rješenju o odobravanju Programa privatizacije i Početne bilance broj 01-02-5060/2000 od 25.10.2000. godine naloženo je:

- ◊ da se zbog usklađivanja vrijednosti kapitala, sa stanjem utvrđenim početnom bilancom, u poslovnim knjigama izvrše knjiženja, koja se daju u prilogu Rješenja;
- ◊ da se do okončanja privatizacije završi započeti postupak utvrđivanja i evidentiranja prava vlasništva na nekretninama.

U Rješenju je navedeno, da državni kapital organizacionog dijela Javnog poduzeća «Elektroprivreda HZ HB» d.o.o Mostar koji se bavi prijenosom električne energije, iskazan u Aktivnoj podbilanci nije predmet privatizacije i isključuje se iz procesa privatizacije. Preostali dio kapitala, prodaje se kombiniranom metodom (67% metodom tendera, 15% metodom javne ponude dionica i 18% ostaje u državnom vlasništvu).

Nakon izvršenih naloženih korekcija, Agencija je izdala Rješenje broj 01-03-3039/2002 od 02.07.2002. godine sa ponovnim nalogom da se izvrši usklađivanje vrijednosti kapitala sa stanjem utvrđenim u Početnoj bilanci kao i da se do okončanja privatizacije završi započeti postupak utvrđivanja i evidentiranja prava vlasništva.

U Rješenju je navedeno da će se metodom javne ponude dionica prodati 10% državnog kapitala, što iznosi 73,625,629 KM.

Prodaja ovog dijela kapitala obavljena je metodom javnog upisa dionica i okončana po trećem pozivu drugog kruga javnog upisa. Po objavi u javnim glasilima rezultati upisa su bili slijedeći:

1) Iznos ponuđenog kapitala	73.625.629,00 KM
2) Ostvareni upis	116.117.589,66 KM
3) Odnos upisanog i ponuđenog kapitala	1,577135

Po izvršenoj privatizaciji Agencija je izdala Rješenje o upisu izvršene privatizacije u sudski registar broj 03-19-185/04, kojim se utvrđuje, da je iznos državnog kapitala u iznosu od 73.625.629,05 KM ili 10% privatiziran putem javne ponude dionica. U istom Rješenju se navodi, da će 67% ukupnog temeljnog kapitala biti privatizirano metodom tendera, dok će preostalih 23% ostati u državnom vlasništvu.

Protiv ovog Rješenja «Elektroprivreda HZ HB» d.o.o. Mostar, podnijela je žalbu na točku 2. podtočku b) i c) gdje se navodi, da će 67% ukupnog temeljnog kapitala biti privatizirano metodom tendera, dok će preostalih 23% ostati u državnom vlasništvu.

Postupajući po žalbi, drugostepeni organ (Federalno ministarstvo energije, rudarstva) utvrdio je da je žalba dopuštena, blagovremena, izjavljena od ovlaštene osobe i da pobija rješenje, te predlaže da se točka 2b) tog Rješenja ukine i da sukladno pozitivnim propisima mjerodavni organ utvrdi većinski državni kapital u elektroprivrednim društvima u FBiH.

U Rješenju broj UP-II-11-02-9/04 od 01.04.2004. godine navodi se da dio temeljnog kapitala od 662.630.661,48 KM ili 90% predstavlja državni kapital.

Po izvršenom rješenju poduzeće je bilo dužno izvršiti usklađivanje sukladno odredbama Zakona o gospodarskim društvima.

Registracija vezana za usklađivanje sa Zakonom o gospodarskim društvima, izvršena je Rješenjem o upisu promjena podataka o subjektu upisa u sudski registar broj Tt-150/04 od 28.04.2004. godine matični broj registra 1-3177 u Županijskom sudu u Mostaru.

I pored poništene točke 2 b) u Rješenju o upisu, navodi se da će 67% ukupnog temeljnog kapitala biti privatizirano metodom javnog tendera.

Tim za reviziju konstatira slijedeće vezano za proces privatizacije i evidentiranje u poslovnim knjigama:

- U poslovnim knjigama nije evidentiran iznos od 55.940.741,74 KM, koji predstavlja isključivo državni kapital, a odnosi se na prijenos električne energije;
- Privatizirani dio poduzeća u iznosu od 73.625.629,05 KM nije iskazan kao dionički kapital;
- Podaci o visini dioničkog kapitala su analitički dostavljeni Komisiji za vrijednosne papire prema podacima iz finansijskih izvještaja za 2001. godinu bez uključivanja rasporeda akumulirane dobiti sa 31.12.2002. godine u iznosu od 1.187.967,19 KM i gubitka tekuće 2003. godine u iznosu od 35.247.487,53 KM, koji nije pokriven;
- U rješenju o upisu naveden je postupak privatizacije iz člana 2 b) iako je Rješenjem drugostepenog organa poništen;
- Nije završen postupak utvrđivanja i evidentiranja prava nad nekretninama.

6. Interna kontrola

U 2003. godini Društvo nije imalo institucionaliziranu internu kontrolu. Poslove interne kontrole obavljala su 2 djelatnika, koji su uz svoje stalne poslove radili i poslove interne kontrole.

Timu za reviziju nisu prezentirani plan i program rada interne kontrole niti izvješća o izvršenim kontrolama.

Zaključili smo, da interna kontrola postoji kao dio sistema internih kontrola, ali nedovoljno efikasno, funkcionalno i preventivno u funkciji menadžmenta.

Menadžment je uspostavio osnove sistema interne kontrole donošenjem niza temeljnih akata, ali bez mehanizama kontrole njihovog provođenja, što znatno otežava upravljanje društvom i ima uticaja na finansijska izvješća. Nije izvršeno usklađivanje dijela akata koji datiraju iz 2001. godine sukladno promjenama u propisima kao i statusnim promjenama zbog procesa privatizacije.

Kao značajnu slabost navodimo i to da Društvo nije donijelo pravilnik o nabavi i prodaji električne energije koji bi osigurao sustavni pristup zaključivanju ugovora, a u cilju ekonomičnosti, efikasnosti i učinkovitosti.

Ne postoji akt kojim se reguliraju prioriteta izvršavanja obveza.

Ističemo da menadžment nije uspostavio cjelovit sustav interne kontrole kojim bi se propisale procedure i osigurala potpuna kontrola u dijelu obavljanja funkcija (upravljanje dokumentacijom, planska, pravna i komercijalna, IT segment). Navedena konstatacija se temelji na nalazima navedenim u Izvješću.

Institucionalno unaprijediti sustav internih kontrola i izvršiti usklađivanje akata sukladno izvršenoj registraciji Društva. Ustrojiti internu regulativu i procedure na način da se ojača sustav interne kontrole u funkciji proizvodnje, nabave, prodaje i materijalno-financijskog poslovanja.

Menadžment treba da uspostavi funkciju interne kontrole kao skup postupaka kojih će se pridržavati svi uposleni, u svrhu postizanja ciljeva na području:

- *Efikasnog poslovanja,*
- *Pouzdanog finansijskog izvješćivanja i*
- *Usklađenosti sa važećim Zakonima i propisima iz ove oblasti.*

7. IT sistem

Izvješće IT revizora

IT sistem EP HZHB čini značajan broj neumreženih računala i više manjih računarskih mreža tipa peer-to-peer (jednakopravnih računala) distribuiranih po organizacionim dijelovima, na kojima se izvode softverska rješenja za računovodstvene aplikacije obračuna i naplate potrošnje električne energije.

U sektoru distribucije, plaće se obrađuju na nivou županija. Finansijsko poslovanje se prati na nivou radnih jedinica, te se vodi četrdeset glavnih knjiga bez automatske konsolidacije finansijskih pokazatelja.

Finansijski podaci iz analitičkih evidencija, u računovodstvenu sintetiku prenose se ručno, a obrada uplata za potrošnju električne energije vrši se naknadno (batch obrada).

Za dio konsolidiranih izvješća razvijene su pomoćne aplikacije.

Sva postojeća softverska rješenja razvijena su u Društvu i održavaju ih IT specijalisti u IT sektoru, koji je do kraja 2003. godine bio organizaciono postavljen u Generalnoj direkciji, a u 2004. godini u Direkciji distribucije.

U 2004 godini započele su aktivnosti na implementaciji novog softverskog rješenja za obračun i naplatu električne energije, a Društvo u sklopu akcionog plana restrukturiranja Elektroprivrede BiH učestvuje u zajedničkom projektu FMIS u nabavci računovodstvenog softvera.

Konstatirali smo slijedeće: neizgrađene lokalne mrežne infrastrukture i nepostojanje kvalitetne računarske mreže, komunikacijska nepovezanost nižih organizacionih dijelova sa direkcijom, značajan dio hardvera niskih performansi, dio instaliranih operativnih sustava sa sigurnosnim nedostacima, postojeći aplikativni softver ograničenih mogućnosti (Clipper aplikacije, DBF format baza podataka) sa neadekvatnim kontrolama pristupa resursima aplikacije i računala, usitnjenost i disperzija obrada.

Konsolidirana izvješća sintetička bruto bilanca, ne iskazuju prenešena početna stanja kao poseban podatak potreban za kvalitativnu analizu poslovanja, kontrolu i donošenje poslovnih odluka menadžmenta.

Na osnovu intervju sa odgovornim za IT kao i uvidom u značajne segmente IT zaključujemo, da u dosadašnjem periodu nije bilo adekvatne uloge IT niti inicijative i ustrajnosti svih učesnika u kreiranju razvojnih programa IT.

Imajući u vidu značaj i vrijednost privrednog resursa kojim raspolaže i upravlja, Društvo treba da iskoristi širok spektar mogućnosti da primjenom standarda u razvoju IT osigura pouzdanu, sigurnu i blagovremenu informaciju o stanju potrošnje električne energije u svim fazama obrade od mjerenja i prikupljanja podataka o potrošnji, obračunu, naplati kao i razmjeni podataka sa okruženjem.

Veoma važnim segmentom smatramo dizajn aplikativnih rješenja za obradu obračuna i naplate korištenja električne energije, koja treba da osiguraju logične kontrole potrošnje i kontrole potrošnje po trafo područjima, zatim izradu procedura i pravila korištenja aplikacija i osiguranja mehanizama koji obvezuju korisnike na ispravno popunjavanje podataka.

Preporučujemo izradu strateškog plana IT i usklađivanje poduzetih aktivnosti na izgradnji lokalnih mreža, zamjeni softvera, sistemskog i aplikativnog, sa planom razvoja, u cilju izgradnje integralnog IT sistema koji će dati adekvatnu podršku poslovnim procesima i poslovnim ciljevima.

Preporučujemo izradu i usvajanje sigurnosnih politika, a potom i pravilnika u skladu sa sigurnosnim standardima, u cilju identifikacije i uspješnog upravljanja IT rizicima.

Smatramo da IT sektor treba da bude zajedno sa vlasnicima poslovnih procesa aktivni sudionik u svim aktivnostima vezanim za IT u Društvu.

Preporučujemo uvođenje računovodstvenih evidencija, koje omogućavaju pravovremene informacije u vidu konsolidacija na nivou direkcija i Društva u cjelini. Ustrojiti praćenje finansijskih pokazatelja Društva po principu upravljačkog računovodstva.

8. KOMENTAR

U ostavljenom roku Javno poduzeće «Elektroprivreda HZ HB» d.d. Mostar se očitovalo aktom broj I-95/05 od 11.01.2005. godine na Izvješće o reviziji finansijskih izvješća za 2003. godinu.

U navedenom aktu dato je obrazloženje za utvrđene nedostatke kao što je i istaknuto da će Društvo u narednom periodu unaprijediti sistem internih kontrola i implementirati preporuke.

Tim za reviziju ne prihvata dobiveno obrazloženje vezano za neusuglašenost imovine po godišnjem popisu ističući zakonsku obvezu usklađivanja knjigovodstvenog i stvarnog stanja utvrđenog popisom u predviđenim rokovima.

Viši revizor:

Ismeta Junuzović

Tim za reviziju:

Nedžad Redžep

Dubravka S. Barbarić